

LART

IRODALMI FOLYÓIRAT

Németh Dezső

Új

Cantio optima

Bornemisza Péter nyomán

Könnyüim csurgása, oly nagy esőzése
Lészen magyarságom méregvíz öntése,
Vígasztaló évek minden temetése.

Ezt a földet bírják gazból termő urak,
Kik hamisságukban igen tolvajlanak,
Igyekezvén azon mindent fölfaljanak.

Ezért van énnéköm könnyűző keservem,
Adóktól üreslik étkötadó vermem.
Mikor leszen hazám jó falatot nyelnem?!

Minköt már etettek álnok, hazug szóval,
Így jár szegény hazám szüette mankóval,
Most énekünk szóljuk halálsiratóval.

Ük pedig ügen szép autó csodával
Száguldnak dölfösen kitömött bukszával,
Münk meg gazdálkodunk sok szemétkukával.

Írtam ezt barátim nagy okulás képpen,
Mikor pénzünk csörgött új urak zsebében,
Kétezernek mínusz négy esztendejében.

TAKARÉKSZÖVETKEZET

A régi barát

az új világban

1996 .TAVASZ

VII. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM **23.**

Ára: 49 Ft

Levél a Somogy című folyóirathoz

Tüskés Tibor Főszerkesztő Úr részére!

A Somogy c. folyóiratban *Mihalik Zsolt* recenzióit olvasva igen meglepő nyelvhelyességi és stilisztikai hibákra lettem figyelmes. Nem hiszem, hogy érdemes recenzió írásra bízni olyan személyt, aki hibáival ronghatja az Önök folyóiratának színvonalát. De lássunk néhány "gyöngyszemet!"

Tóth Endre: Okozz örömet! "...az irodalmi közvélemény még mindig mérnököt lát a íróban" A közvéleménynek úgy látszik Mihalik Zsolt szerint szeme van. Talán így lenne helyes: az irodalmat szerető emberek még mindig mérnököt látnak az íróban. Aztán: "méltán kerültek a hetven fölött járó poéta..." Milyen hetven fölött jár? Magyarul talán így kellene írni: A hetven évesnél idősebb poéta... Szepesi Attila: Rézgarasok, csigahéjak című könyvéről írt piszkosátában igen meglepő megállapítást tesz Mihalik. "A versben a felsorolás folytatódik, és a költő, is rendületlenül folytatja." Naná, a költő írta a verset, akkor Náncsi néni nem folytathatja. Sárándi József: Ingyencselekvés. "a Kárpát-medencében gondolkodás." Lehetne akár fürdőkádban gondolkodás is, de itt így zavaros és helytelen. Talán a Kárpát-medence szellemében való gondolkodás lenne helyesebb, de még így sem pontos.

Mihalik Zsolt sokat és nagyot akar egyszerre mondani, de amint látjuk; ez igen kicsire és zavarosra sikeredik. Töle idézem: "Mert anyanyelvünk. Mert használjuk. És egyre rosszabbul..." Hát, igen! Mihalik Zsolt természetesen kivétel. Látjuk e néhány példából is, hogy milyen jól ismeri anyanyelvét. Ő aztán tudja mi az igazi irodalom. Mikor már elfeledte azt is, hogy milyen az óvoda. Ezt Ő írja. Mint tudjuk, az anyanyelvet az ember leginkább gyermekkorában tanulja meg. Mihalik -úgy tűnik- ezt is elfelejtette, mert fogalmi zavarai erre utalnak.

De menjünk tovább... Somló Béla: Illanások. "Ez az egytagú metafora egyúttal filozófikus mélységű aforizma is." Mármost az illanások szó. A nagyotmondás kényszere elfeledtetni Mihalikkal azt is, hogy mi jellemzi a metaforát és az aforizmat. A metafora összevont hasonlat, az aforizma pedig valamilyen életbölességet tömören és szellemesen kifejező mondás. Nem hiszem, hogy az illanások szó ezeknek a kritériumoknak eleget tesz. (Az illanások szó: egy igéből képzett főnév.) Ez csak ismeret hiány, de a nagyobb baj a "pillanat megrogzítése", mert a dolgokat rögzíteni, és nem megrogzítani szoktuk. Az igeikötő ilyen használata helytelen. Ezt Mihalik nem árt ha tudja.

Úgy érzem: nem érdemes Mihalik írásait tovább boncolgatni, mert ezek a példák is világosan mutatják, hogy mint kritikusnak hol a helye a magyar irodalomban. Sajnos, hogy a Somogy c. folyóirat, amely rangos múlttal rendelkezik, az esetlegesség kényszerével kénytelen megalkudni. Egyébként Mihalik a recenziót összetéveszti a szemtelenséggel. Olcsó szellemeskedése pedig undorítóan visszataszító.

Takáts Gyula méltatása a Somogyban

A Somogy c. folyóirat 1996-ban megjelent első számában Takáts Gyula költészetét méltatják. Az idős költőt, aki most ünnepelte 85. születésnapját, nem ilyen túllihegett, mesterként "tanulmányokkal" kellett volna köszönteni. Takáts Gyula költészete igazán megilleti az elemző és hozzáértő kritikát.

Az ember csak csodálkozik, hogy egyesek micsoda blödségeket hordanak össze. Úgy látszik "nagyságukat, hozzáértésüket" kívánják fitogtatni néhány "idegen szó" befűzésével, és a zagyaságok keverékének összekotyvasztásával.

Hosszúra nyúlna ha minden hibát kiemelnék, ezért csak néhány igazi "mesterfogásra" hívnám fel a figyelmet. Pl.: "...versünkben a "telitalálat" az a szó, amely betű szerint is megjelenik a csupa telitalálatból álló szövegben." Ez a marhaság a telitalálatok telitalálata. Takátsnak nem elgondolásai vannak, hanem "konceptiói", két verse pedig nem a dolgok rangsorának csúcán láttatja..., hanem hierarchiájának csúcán láttatja... "Ugye milyen elegáns?! Takátsnak "megújított toposzai", "metonikus jelenései", "szakrális utalása", "szonett szextettje", "szimbolikus aspektusa", "kérdő intonációja", "intertextuális kapcsolathálózata", "szintagma fontoskodása", "váramozó diszpozíciója", archetipikus jelentése", "életmű kontextusa", stb. van. Valószínű Takáts erre Arany János szavaival válaszolna: "Gondolta a fene."

De nézzünk még egy érdekes mondatot: "A cella a lakozás és az aszketikus munka jelképes tere kozmikus tágasságba tűnik át, a zárt téridom toposzáinak helyét a végtelen (égre lejtő) út foglalja el." Röhhögés. Úgy gondolom ehhez nem kell magyarázatot fűzni, mert magáért beszél. Takáts Gyula regényeit ismertető írást az előbbihez még közelíteni sem érdemes, mert ebben minden mondat a helyén van. Szép, magyaros fogalmazás. A Csú Fu és Takáts Gyula c. írásról is ezt mondhatjuk el. De a leghitelesebb és legszebb méltatást a Napfény a pohárban c. lírai hangvételű prózában olvastam. A Somogy c. folyóirat színvonalát az ilyen és ehhez hasonló alkotások tartják meg, és nem a bővli-hadova szövegek, mint amilyeneket Mihalik Zsolt íásaiban is olvashatunk.

Szepesi Attila

Beatrice, Diotima

című vers első négy sorának elemzése a fenti "stílusban"

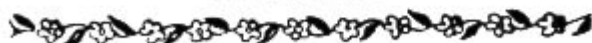
Szepesi már az első négy sorban lerakja grammatika emblémáját költészetkonceptiójának hierarchikus csúcsára.

"Vastag Margot, Beatrice, /Cleopátra, Diotima, /mindnek kristálygömb a szeme, /barackvirág a mosolya."

Figyeljük meg, hogy vastag Margot villoni toposzáinak víziójában nincs szintagma fontoskodás, és ha eltekintünk a jelenség archetipikus szimbólumától, akkor bátran beleilleszthetjük Szepesi vastag Margot villoni ihletésű toposzát életmű kontextusába. Nem beszélve Szepesi intertextuális kapcsolathálózatáról, amely a dantei Beatrice-vizionárius intonációjú aspektusától -"Cleopátra, Diotima," modalitásának köszönhetően- szubinterkontinentális horizontokig terjed.

Ez a vastag Margot-i toposz metamorfózist ígérő asszociációkat motivál. Szepesi ráérez Margot toposzára, és a teremtés démiurgoszi munkájára gondol, amikor is nem egy szonett sextett aspektusából közelíti a villoni horizontot, hanem olyan metaforikus sorral mint a "barackvirág a mosolya", amely a verbális megnyilatkozás átvittértelmű remeke. Egy kultusz mozzanattal rögzíti a vers 3. sorában mind a négy perszonál lény már szakrális intuícióval is nehezen megidézhető alkátát, amikor megállapítja, hogy "mindnek kristálygömb a szeme". És itt elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amikor egy transzverzális költészet beintegrálódik az intertextuális kapcsolathálózatba.

Németh Dezső

Pádár Julianna

A sirály

Az öbölből tökéletesen rálátni a tóra. Szél nem rebben, a víz tükörsima. A láthatáron az ég összeolvad a víztömeggel. Baloldalt a Keszthelyi-hegység és a tó között nyújtózik a város. Jobboldalon a Somogyi-dombság nyúlványa metszi szét az ég és a víz összefüggő kékjét. Szeptemberi délután telepedett a partra. Ember nem, csak néhány sirály zavarja a víz csendjét. Vagy száz méterre a parttól egy lehorgonyzott, kopott csónakon ülnek. Torzalkodnak, marakodnak, tülekednek a helyért. Tolongás közben egyiket belelökik a vízbe. A kiközösített följjadul, és odébbáll. A part felé úszik, majd kilábol a sekély vízből. Egyik, majd másik oldalára billen a zöldesszürke iszapban. Szárnyaival támaszkodik, mellével a sarat súrolja. Szállni próbál. Egyre nagyobb erővel vergődik, és egyre lejjebb süllyed. Mozgásából úgy tűnik, öreg vagy beteg. A parttól a vízig az iszapsáv szélessége megvan vagy tíz méter. Sétálgató emberek állnak meg a parton, bámulják a madarat. Fialat pár érkezik. Egymást szorosan átölelve állnak meg. A szöke nő szép arcán rándul a rémület. Kérlelő tekintettel néz a férfira.

– Gyuluskám, menj be, és vidd vissza a vízbe! – szólalt meg, hangja kellemesen duruzsolt.

– Miért pont én? – háborodott fel a hosszú, szálfá termetű, szakállas férfi. Elengedte a nő vállát. A bábáskodó emberek feléjük fordultak. Egyesek meghökkentek, mások mosolyogtak.

– Gyulúúú, menjél be! – fogta könyörgőre hangját, miközben pipiskedve kapaszkodott a férfi nyakába.

– Hülye vagy te, Marcsi? – ellökte magától a nőt.

– Mit mondtál?

– Hülye!

A nő nem szólt. Ledobta tüzipiros adidas nadrágját, és fürdőruhában belelépett a dagonyába. Térdig süppedt. Visszanézett a férfira. Az röhögött. A nő megfordult és lépett. A zöldes iszap eltakarta a térdét. Néhányan felszisszentek. A szakállas röhögött...

Egy botra támaszkodó idős asszony lesántikált a partszegélyre:

– Jöjjön vissza, kedveském, nem ér annyit az a madár!

A nő megtorpant. Vissza fordult. Háttal állt a madárnak. A délutáni nap belevágott a szemébe. Hunyorított. A szakállas férfi tekintetét kereste. Tőle várt biztatást. Az nem szólt, csak röhögött.

A nő összekulcsolta ujjait. Gyűrűjét babrálta – lehúzta, majd visszatolta. Egyre gyorsabban ismételte a mozdulatot. Szemhéja és szép ajka meg-megrebbent.

A sirály fáradtan vergődött, ritkultak és halkultak szárnycspásai.

– Gyulus, kapd! – a nő hirtelen mozdulattal dobta a gyűrűt. A repülő karikán megcsillant a lebukóra készülő nap sárguló fénye. A férfi összerezzen. Reflexszerűen kapott a gyűrű után.

– A menyasszonytánc pénznek a felét megkapod. A bőröndbe pakolj! Nekem jó lesz a sporttáska is. A panziószoza kulcsát add le a portán. Annyit tegyél meg, légy szíves, hogy szólj be a Péterffybe a főnökömnek, hogy én maradtam!

A férfi dermedten állt. Arca lángvörösre, majd halványsárgára változott. Nagyot csuklott. Háta fordított, és elindult a sorompó irányába.

Három tizenéves fiú közeledett a halászcserda felől a füves tisztáson át. Egyszerre léptek. A közepén lépdelő magas termetű, tizenhat-tizenhét év körüli. A másik kettő fiatalabb. Tartásukból kitűnik, hogy a hosszú fiú a "fej". Haja feketére festett, kétoldalt a fülétől a fejtetőig felborotvált, homlokától a tarkójáig keskeny csikban tupírozott szálkákban állnak a hajfürtök, mint a kakastaréj. Mind a három adidas szerelésben. A bábáskodóktól néhány méternyire álltak meg a partszegélyen.

– Digi, elő a csúzlit! Frankó hecc lesz! – szólalt meg a taréjos halkan, de erőlesen. Könyökével vállon döfte az alacsony, kövér fiút. Az kapkodva kotorászott a fekete sportnadrág degeszre tömött zsebében.

– Lőj!

A pufók fiú reszkető kézzel előhúzott egy gumicsúzlit.

– Ne genyőzz már, lőj! – hadarta visszafojtott, mutáló hangon a taréjos. Szemvillanás alatt elkapta Digtől a csúzlit.

– Ne, Ferő! Ne öld meg!

– Pisis!

– Nem vagyok pisis!

– Akkor lőj! – és nyújtotta vissza a kétágú szerkesztményt.

– Azt nem! – mondta Digi, és mindkét kezét gyors mozdulattal a háta mögé dugta.

A madár fejével a part felé ült. Néha megemelte szárnyait. Senki sem figyelt a fiúkra. A tekintetek a nőre és a madárra szegődtek. A karcsú, fiatal nő óvatosan lépkedett. Minden lépésnél cuppant a szívós sár és ottmaradtak az üregek lábnyomok, akár a kövületek.

A taréjos fiú elővett a zsebéből egy kocka alakú fémdarabot, és behelyezte a barna bőrdarabba. Addig feszítette a csúzlit gumiját, ameddig engedett.

Két lépésre volt a nő a madártól. A fiú célzott... A madár feje belebukott a sárba, szárnyait ráterítette a dagonyára. A feszülten figyelő emberek felhördültek. A fiúk elfutottak a nádas felé. A nő tenyerébe fektette az élettelen madarat, és kíváncszorgott vele a partra. Megállt a pázsiton és nézett az egyre távolodó szakállas férfi után. Perc múlva elnyelte előle az utcasarok. Még hosszú percekig nézte a semmit. A botos asszony elébe sántikált.

– Látja, aranyoskám, ugye mondtam...

A fiatal nő az idős asszony szemébe nézett, édesanyja mérhetetlen aggódását látta szépen barázdált arcán. Látta, amikor fejkendős anyja, hátán vessző hátijával beállított az egyetemre: "Hoztam egy kis ennivalót, drága kislányom, biztos nem adnak eleget a menzán. Egy sült kacsa meg egy rántott csirke. Beérett a császárkörte is, amit szegény apád ültetett a halála előtti ősön."

Hallotta hangját a pályaudvarról kiinduló vonatról: "Nagyon vigyázz magadra, Marcsikám! Kellesz a falunak! Lassan egy éve, hogy orvos nélkül maradtunk."

Megborzongott. Gyulus miatt nem mentem haza... gondolta. Összeszorította ajkát, és lehunytt szemmel állt, akár egy szobor. Elétárlt az alföldi otthon, a parasztház, ahol született és nevelkedett, ahonnan emberi útravalóval indult az egyetemre. Maga előtt látta anyja boldogságtól csillogó szemét a diplomaosztáson. Milyen boldog volt akkor is, amikor először vitte haza bemutatni pesti jövődöbelijét! Egész nap sütött-főzött. Aztán Gyulus ebéd közben megmarkolta a hátán anyja macskáját, és a nyitott verandaajtón kívágta az udvarra,

mert a nadragjához dörzsölődött, úgy kérte az ebédet. Gyul
lus nagyon dühös lett, elment egyet járni. Anyja kötőjébe te
mette arcát, úgy zokogta: "Nem hozzád való ez az ember!
Nincs ennek szíve..."

Hosszú percek után kinyitotta a szemét. Óvatos mozdulat
tal szívéhez szorította a halott madarat. A sáros madárra rá
gurult egy tiszta könnyecsepp.

Rudnai Gábor

Télutó

Nézd csak, esőtől fényes a járda a néptelen utcán,
csapzott üstökű fák mosakodnak az égi zuhanyban,
csacska mesét locsogó erszeker fülelnek a szellők,
összesimulnak a tétova árnyak a zárt kapualjban, -
látod-e, hallod-e, sejtet-e, érzed-e: itt a tavasz már!

Ihász-Kovács Éva

Hanyattfekvők csendjével

Páskándi Géza emlékére

A hanyattfekvők csendjével
te kiáltasz

egyszer majd

így kiáltozunk mindannyian
hullva csend ellen néma
tíltakozásnak ennél is lassabb
monológba belátva eddig-menekülésünk
csak csendkeresés volt

A hanyattfekvők csendjéből te ments
ki amíg az utak félig fényben áznak
amíg a szerelmek el nem hagynak

Hiába hallgatsz
dalaik összekuszáltak félelmek
riadóznak a nélkülöd-úton
Nem tudom meddig bírom Látlak
fekszel hanyattfekvők csendjével

egyszál húron
dalaik s létem összekuszáltak a
hasonkúszók csendjével kúszom
sárosan mint az állat Innen is Te
ments ki ha tudsz

dalaik összekuszáltak Az egy szál
húrra fektetett Hallgatók csendjével
biztatlak Légy Bírálát Hanyattfekvő
cseneded legközepebb ballagok mint a hídon

Nem tudom meddig bírom

Bayer Béla

Verstorzók Ithakából

I.

Szabadvers Szkipiának

Poliphalászok bíbor születtje.
Vajúdó sugárnyaláb.
Esendő éjszakánk opál ölében
motozva eszmél a hajnal.

Páhogó szél szisszen,
akárha Ailosz sóhajtása,
s a pikkelypalástú csendben
vitorlát bont Odüsszeusz.

Agiokampos, okt. 4.

II.

Juss

Kallodrimosz üstök, szégyenpír-glória.
Átokvert csillagszoros.
Ők megcselekedték,
Ephialtész jussa vérben üszkösül.

Thermopülai, okt. 5.

III.

Hellén ősz

Parázsló gránátalmák, olivalevél.
Danaidák könnye eső.
Drótozott bűneik korsaját meríti
vérekes szemekkel az argoszi ősz.

A Palamidi púpján bocskort köt az árnyék,
Cherete, kirie Francesco baron!
Leanderek álmán tűnődik a tenger,
s mormol bűvölőket Poszeidon.

Nauplia, okt. 9.

IV.

(Szél)rózsaszirmok

Akárha pásztornimfák, Gaia unokái.
Szélrózsa szirmok, kedvesek.
Aires mosolya, Bogota bája,
Ottawa ében, huncut pillája.
Három a kislány, hellén a traktus,
de magyar nyelven szól a tedeum.

Epidaurosz, okt. 11.

Dr. Domonkos János könyvismertetése:

Magyar tragédia

Trianon 75 éve

Írta Raffay Ernő

A magyarkérdés becsületes rendezése napjainkban egész Európa érdeke.

A jelenlegi magyar határokat az 1947-es párizsi békeszerződés határozza meg. 1975 óta máig érvényes a Helsinki Záróokmány. Ez lehetővé teszi a határok békés megváltoztatását... Megfelelő nemzetközi diplomáciai előkészítés után célszerű felvetni a magyar határok megváltoztatását békés úton, nemzetközi tárgyalásokon.

A kisantant országok 75 éves nemzetiségi politikája erre kényszeríti rá a magyarságot.

Az elmúlt 75 év tapasztalatai alapján történelmi megegyezést kellene elérni a szomszédos népekkel. Ennek feltétele: a volt magyar területek nemzetközi ellenőrzéssel történő tisztességes megosztása. Ahol románok laknak, legyen az övék, ugyanúgy a szlovákoké, ukránoké és szerbeké az általuk többségben lakott terület. A magyarok lakta részek tartozzanak Magyarországhoz. A vegyesen lakott részeket pedig paritásos alapon lehetne megosztani. Természetesen figyelembe kellene venni az azóta bekövetkezett román, szlovák és szerb erőszakos betelepítéseket, amikkel mesterségesen megváltoztatták a részek etnikai arányait, mutat rá a könyv.

Történelmi tény - hangsúlyozza a szerző -, hogy Trianonban Magyarországot a döntés meghozatala előtt nem kérdezték meg, róla nélküle döntöttek. Ez a tény, hogy nem vonták be a tárgyalásokba, s róla nélküle döntöttek, erkölcsi értelemben felmenti a magyarságot a hosszútávú békediktátum elfogadása alól, s feljogosítja az igazságtalan döntés elleni küzdelemre.

A könyv írója, Raffay Ernő megállapítja: Sajátos pszichózis alakult ki. A románok, szerbek, szlovákok 75 esztendeje tudják magukban, hogy a magyarok lakta területeket igazságtalanul kapták meg. Ebből nem azt a következtetést vonták le, hogy ezeket a területeket vissza kellene adni jogos tulajdonosának, Magyarországnak, hanem azt, hogy a *Megszállt Területek* magyarsága szükségszerűen és magától értetődően irredenta, de irredentának tartják az anyaország magyarjait is. A szerző megállapítja: 75 év alatt a megszállók bebizonyították, hogy nem tudják és nem is akarják a legalapvetőbb emberi és kisebbségi jogokat megadni a magyarságnak. Sem azokat, amelyeket ők ígértek, sem azokat, amelyekre a nagyhatalmak kötelezték őket.

A mű szerzője tárgyyszerűen rámutat: A magyar kormány és Apponyi Albert akkor úgy nyilatkozott, hogy csakis a későbbi revízió reményének alapján került sor 1920. június 4-én Trianonban a békeszerződés aláírására. A szerződés aláírását a Magyarországot akkor körülvevő kényszerítő körülmények idézték elő. Ugyanis 1918. nov. 3-án, a fegyverszünet aláírásakor Magyarország területén egyetlen idegen katonai sem volt. Viszont a békeszerződés elfogadásakor az ország te-

ritületének kétharmad része idegen megszállás alatt állt, sőt még a békeszerződés érvénybe lépése előtt idegen államok részévé vált, mert a hódítók nemcsak megszállták, hanem be is kebeleztek azokat a földeket, ahova a lábukat rátették.

Megtudható a könyvből: Magyarország már az I. világháború előtt és alatt hangsúlyozta, hogy Magyarország ha be is lép a háborúba, azt nem területgyarapodás igényével teszi. Egyetlen négyzetkilométert sem szándékozik annektálni a szomszédos országok területéből. Ezzel szemben a szomszédos államok kivétel nélkül új területek megszerzésének igényével léptek be a háborúba, diplomáciai és propaganda anyagaik is ezt szolgálták. Ezért tettek katonai lépéseket a fegyverszüneti egyezmények aláírása után is Magyarországgal szemben. A szomszédok szeme előtt Nagy-Csehország, Nagy-Szerbia és Nagy-Románia lebegett. Ezeket a tényeket tárja most elénk a jeles író. Azoknak árul el sokat ez a munka, kiket Trianon titkai érdekelnek.

Vántsza Zoltán

Lakótelep

*Betonba öntött
falanszterek -
haldokló fák közü
szeméthyegyek -
kapukban koncon
viaskodók -
"dögölj meg" gyakran
ilyen a bók -
csahos kutyákat
dédelgetők -
szobára hívják
az utcánők -
dudvával borított
játsszóterek -
aszfaltot kallódó
kamasz s gyerek -
bicikliző kocsmákban
kufárkodók -
pénzért a bűnre is
vállalkozók -
tűdöket roncsoló
motorszugok -
"jogrend van" mondják
az újjazdagok -
kitaszítottak
alkonyra várnak -
lyukas zsebükre
privatizálnak -*

Vántsza Zoltán

Mentünk a parkon át

Emlékszel? Téli este volt,
mentünk a parkon át...
Rebbenő varjak Kár-ja szólt,
köd szőtte át a fát

a bokrokat. És jól esett
a kristálytisza lég.
Arcunkra porka hó esett,
úgy olvadt, mint a jég

és mint az ér, úgy csordogált.
Lelkünkben béke volt.
Öleltelek. Az óra állt.
Mögöttünk szél loholt

és fényt söpört, meg zúzmarát.
A Kár-hang elcsitult.
Mi még mentünk a parkon át...
már Advent pírja hullt.

Hetényi György

Hol jársz kedvesem?

Halk dalt dúdol a téli szél
a havas fásor felől:
csendben leül az alkonyat,
s köd száll szívemre föl.

Mint torony hangja zengve zúg
harangos bánatom.
Nem világít már rám a hold,
ha borult az ég nagyon.

Csak órasétáló vánszorog
az éj sötét alatt...
Hol jársz fiatal Kedvesem,
ki elhagyta a hatvanat?

Halk dalt dúdol a téli szél,
mert havas a szív nagyon.
A szerelem tüze is hallgatag,
ha elmúlt már hatvanon.

1995. december 18.

Szántó Ilona

Magányos szülői ház

Vállamnak feszül a csend,
majdnem leroskadok
falainak magányos
zokogása alatt.
Várok-
Talán mosolyogva
elém jön
apám,
anyám ölelésre tárja
fáradt karjait.
Semmi se moccan-
ábrándjaim
zuhanó hidak
lángoló
emlékek fölött.

Sárközy Vendel Gergely

Téli-téli-absztrakt

Ember-szeretetről
s lélek-melegségről
csengnek dalok
és szép szózatok
vidám ajakán.

Jégvirágos rajzolatok
nyílnak-
virúlnak-
virágoznak
lelke ablakán.

Jégvirágos
jégvirágos
jellem-ablaka
fényes csillogása
rideg lélek-palotáján.

N. László Endre

Kakukkfiak

Kiverte pipáját az ablakdeszkán, nem volt már kedve füst-báránnyokat eregetni sem. Az ablaknak fordulva ült, az arcán elmélyültek a ráncok, és az üvegen beszikrázott a havas föld. Kint gözölgött a trágyadomb és azon túl már az ég magas boltozata feszült. Odafönt felhők vonultak súlyosan, lomhán, sok-sok hóval bendőjükben, és a behavazott völgy csupa halott, fagyott merevség. A házak úgy lapultak meg a domboldalban, mint a megvert kutyák, mint a megvert népek.

Szinte ünnepi csönd ülte meg a szoba dohos magányát. Az öreg az élettelen dolgok mozdulatlanságába meredve ült, a tél már régen beroszdálta magát a csontjaiba, izületeibe. Véresáruk szeme haragosan villant, azután tovább bontogatta magában hatvanhét éve igazságait:

- A csőrészájú kölkök, mit meg nem enged magának?
Aztán mi lenne, hogy magamra maradtam? Becsukom az ajtót, és azután, ha nyögök, csak magamnak nyögök, ha káromkodok, csak magamnak káromkodok! Ezért még az Isten sem haragudhat rám!

Újra maga előtt látta a nagyobbik fiát, amint a kezét melengette a spárhéd fölött, és csak úgy, a vállán kersztül döfködött oda az apjának:

- Nem lesz, aki egy pohár vizet adjon magának.
Meg aztán szemfedőnek sincs ám zsebe!

- Hát hogy a tüzes istenharagja csapna belétek! Ezt érdemlem én? Én, aki mióta megszülettetek még át nem léptem a kocsma küszöbét?! - ordította és megvadulva dobbant talpra. Hirtelen agyának zúdult a vér, s úgy érezte, repedés támad a vén falon és az egész ház összeomlik.

Aztán, hogy levezze haragját, ráförmedt a másikra, aki még az ágyban feküdt és az alvást színlelte:

- Kelj fel már végre, te! Vagy azt akarod, hogy a disznók túrjanak ki az ágyból? Még mindig úgy alszol, hogy alig lehet felválni belülről, -fejezte be enyhültebb hangon.

- Mit lármázik még ilyenkor is? Itt már ki se aludhatja magát tisztességesen az ember? - aztán cihelődni kezdett lomhán, lassan. Keresgélte a papucsát az ágy alatt: - Ki a rossebb vitte el már megint a papucsomat? Az öreg kissé lehiggadt. Reggelizés közben még mókázni is próbált:

- Jó telek ez, gyerekek. Olyan, mint a vénülő asszony: e-lől untat, de hátul még mutat! - heherészett. - A ház ugyan már öregecske, de a telek jó, nagy. A falu legjobb helyén van, már hárman is kérték. Bagóért szeretnék megkapni. De van ám itt gógyé! Nem adom én még az istennek sem. Pár év múlva olyan ára lesz ennek a teleknek, ha elkészül a műút, hogy még a haló poraimban is áldani fogtok! Megdolgoztam érte, kakaskiáltásra már talpon voltam az anyáttal együtt...

A két fiú nem szólt semmit, csak komolyan kanalazgatta tovább a húslevest. Pedig az öreg azt várta volna, hogy megpróbálják kiengesztelni. Hiába várt! Erre duzzogó csönd feszült az öreg homlokára.

Azután a templomba mentek együtt...

Ez sem fordult elő már vagy húsz éve. Pedig az anyjuk mennyire szeretete volna. A fiúk megmagyarázták neki, hogy

kidobhatják őket az egyetemről, ha Pozsonyban véletlenül megtudják, hogy templomba járnak. Az anyjuk csak mozgatta kis madárfejét, mintha azt mondta volna, hogy: Hiszem én, ha akarom. Aztán csak némán emésztette magát a pogány fiai miatt.

Most az öreg büszkén ment közöttük. Az ő két szép fiuk! Urak mindketten: doktor úr és mérnök úr! Diplomások!

Ők már nem túrják a földet, mint az apjuk meg az anyjuk. Fényesre kefélt csizmája alatt ropogott a friss hó, amint katonásan, keményen lépett a fiai között. Mintha fiatalodott volna vagy húsz évet:

Bal-dok, jobb-tor.

Bal-mér, jobb-nők.

Doktor, mér-nők, dok-tor, mér-nők.

Még a gyászról is megfeledkezett, a harangsózt sem hallotta - még a falusiak köszönését sem.

Szállt a harang szava a tél vattájába nyomott falu fölött, mint egy ezüst sirály, a hó szinte ünnepi fényben csillogott. A templom felé tipegő asszonyok fején fekete kendő, mintha a halál virágáról szakajtott szirmok lennének. Szemükben az örök kereszt.

- Dicsértessék a Jézus Krisztus!

- Mindörökké. Amen.

Bal-dok, jobb-tor.

Bal-mér, jobb-nők.

Milyen szépen kijön most? És milyen nehezen jött ki akkor? Mintha csak masírozásra szabták volna ezt a két úri szót!

Lomhán, öregesen hullani kezdett a hó. Olyanok voltak a hulló, nagy pelyhek, mintha halott fehér lepkék estek volna az égből. Fehér, égi lepkék egy faluban, ahol már alig van gyerekek, alig van fiatal. Ahol már nincs iskola sem!

Az öreg a recsegő, agyonkoptatott lépcsőkön felszuszogott a kórusra, megállt a rozoga, kiszolgált orgona mellett, a szokott helyén. Már negyven éve ez az ő helye, mióta megnősült... De még meddig?

Imádkozott felesége lelkiüdvéért. Imádkozott a két fiáért. Azután magáért is - egy rövidet.

Lénye bezárkózott az imádság át nem gondolt szavaiba, s ez megnyugtatta, nem háborgatták őt a megkérdőjelezhetetlen filozófiák. Nagy, csendes gyertyák lobogtak tekintetében, azután elhomályosították szemét a könnyek. A jövő magányos nappalok és éjszakák fehér-fekete kaszasuhintásai kísértettek fel benne, az irdatlan nagy hideg magányosság érzése.

Merev szembogarakkal átdöfött mély csönd!

Azután feleségét látta: ... két szép, egészséges fiúgyerek... szép aranyderűs délután... az anya, a feleség boldogan ragyog... dalolva dolgozza a délutáni munkát... azután bementek a szobába... csend volt odabent, szép komoly hallgatás... a fiúk alszanak - ők tervezgetnek csendesen... föld, telek, ház, a két gyerek jövője...

Sovány tervek! Szakasztott másai a szomszédok terveinek!

De ők azért olyan boldogok voltak. Azután a háború veszett körtáncába ők is belesodródtak, reszkettek egymásért, a gyerekekért. És a háború után mikor reszlovakizálni akart a föld miatt, akkor a felesége kitárta asszonyszíve kétségeit, de erőit is. És megmaradtak magyarnak. Csak neki köszönhetik!

- Akinek egyszer meghorpad a dereka, annak vége! - mondta akkor. S olyan bátor volt, olyan határozott, mint soha azelőtt és soha azután.

A templomból hazafelé a doktor és a mérnök úgy beszélgettek, mintha semmi, igazán semmi sem történt volna reggel, mintha az apjuk ott sem lenne köztük. Úgy a feje fölött átbeszélgettek, mindegyik iparkodott túltenni a másikon, a nagyotmondásban:

- Egy kisebbségben kisebbre nőnek az óriások, ezért azután hullahegyekre másznak egy kis magaslati levegőért.

Egy kisebbségben szűkmarkúvá és szűkkeblűvé válik mindenki és az emberszeretete csak önmagáig, önön zsebéig ér el. Egy kisebbségben mindig találnak a "nagyok" felesleges embereket, akiket nagyon radikálisan el szeretnének távolítani, és a nagyobb konc reményében kiadják a falka jelszavát: "A cél szentesíti az eszközt!" - szögezte le a doktor olyan hangon, hogy "erre ezután mondj kontrát, öcskös, ha tudsz..."

De a kisebbik sem hagyta magát:

- Amit elmondtál az nem egészen úgy igaz. Úgy értem, hogy talán nemcsak a kisebbségekre vonatkozik. Viszont elgondolkoztató! Az azonban biztos, hogy a kisebbség üvegfüre alatt él és cselekszik, de a saját szűk horizontját mégis végtelennek véli. Te, tudod mi az, ha a kisebbség vezetői morálisan seggre ültetik a kisebbséget? Hát velünk...

Mintha az öreg ott sem lett volna. Észre sem vették még most sem, hogy hirtelen mennyire összement. Úgy elkoptatta őt az élet, mint a követ a víz.

- Milyen okosok! Milyen műveltek! - gondolta az apjuk - Már szinte egy szavukat sem értem, mintha nem is magyarul beszélnének. Mégiscsak tanultak valamit azon az egyetemen. Nem hiába adtam ki értük a sok pénzt - gondolta büszkén, de a lelke legfenekén mégis szomorúságot, csüggedtséget érzett. Már valahogy nem olyan peckesen lépegetett. Öregnek, hatvanhét évesnek, vagy még öregebbnek érezte magát.

Dok-tor, mér-nök.

Dok-tor, mér-nök.

Mo-rá-lis, ki-sebb-ség. Mo-rá-lis, ki-sebb-ség! - próbálgatta, de most nem jött ki valahogy rájuk a lépés. Erre a két szóra nem és nem! Elment tőlük a kedve, csak arra ügyelt, hogy le ne maradjon és közben jobbra-balra köszönetet:

- Dicsértessék a Jézus Krisztus.

- Mindörökké. Amen.

Lába alatt nagyot roppant a hó. Azután úgy látta, mintha az erdőnek valaki hátraarcot vezényelt volna:

- Jézusom! Ha senki nem állítja meg őket, még kirohannak a világból! - mormogta maga elé: - Mind-mind eltűnnek a fák, és csak a kövek mardnak meg. Azok is csak a temetőben. Mi is eltűnünk... Én is eltűnök...

Halott lepkék hullottak az égből és a falu úgy bújt a dombokhoz, mint anyjuk emlőjéhez a kutyakölykök. Mintha a házak vissza akartak volna mászni a dombba, melyből vétetett ez az ősi magyar falu. S az ezüst sirályok ott csapongtak a fehérségbe veszejtett és visszajára fordított születés-fantázia fölött. Az emberek vissza a házakba, és a házak vissza a földbe - az emberekkel együtt. De csak az öreg érezte így. Talán azért, mert ő közelebb volt a halálhoz. A fiatalok hazáig vitatkoztak.

A mindennapok prózája megöli a halál költészetét, de ők ezt nem tudatosították, mint ahogyan mást sem. Néma szállítás a völgyre, a levegő meg sem rezgett, egyetlen hang sem szűrődött át a hóhullás függönyén. Elhallgatott, elnémult minden, mintha valami földöntúli várna ünnepélyesen megroskadva a csodavárás ihletettségében a falu, de csak ezt az alig

hallható neszt, ezt a csendes szállingózást, ezt a szinte halotti, rezgő, szüntelen hulló, vakító fehérséget kapta a várt csoda helyett.

A szomszédasszony készítette ebédet csendesen, szótlanul fogyasztották el. De az öreg megérezte, hogy a hallgatás kárpítja mögött kétirányú feszítőerő tartóztatja magát: a két fiú egymás ellen, s ketten együtt az apjuk ellen. Látta ezt a bőrük alatt kirajzolódó rágóizmok ideges meg-megrándulásán. Látta abból, ahogyan tekintetüket makacsul a terítő mintáira szegezték és magukban már azon töprengtek, hogyan kezdjék meg a támadást? És hogyan időzítsék? Mert ez nagyon fontos.

Az apa lassan, akkurátusan evett:

- A magyar ember nem beszél evés közben! - gondolta. Erre tanította gyerekeit is. Nem beszél, de annál többet mond. Mint például most. S olyan nehezen ment le a torkán a falat. Az étel ízét egyáltalán nem is érezte.

- Vajon, melyik hozakodik elő vele? A templomban már biztos megegyeztek: imádkozás helyett ez járt az eszükben. Hogyan szorítsák öreg apjukat sarokba? Hogy nyikkanni se tudjon! Úgy érezte magát, mint macska a zsákban. Most először félt a fiaitól. Ebéd után egyikük sem kelt fel az asztaltól. Az apa bütykös ujjával a kenyérmorzskákat söprögette a terítőn. A nagyobbik fiú a papírszalvétát hajtogatta, csókát csinált belőle.

Az öreg arra gondolt, hogy erre is ő tanította akkor, amikor még a térdén lovagoltatta, és szájában megkeseredett a nyál. A mérnök kettéhasított egy gyufaszálat és túlzott gondossággal piszkálta a fogait, közben egyikükre sem nézett.

- Ő lesz az! Most kezdi! - döbönt bele az apába a felismerés.

- A kis kedvenc, akinek mindent megengedtek.

A kis hízelgő, aki már apróság korában is olyan volt, hogy kiudvarolta volna a tehénből a borjút. Most is udvariasan, kedvesen kezdi majd, mintha csak az apja érdekeit tartaná szemelőtt, s neki semmi vagy alig van valami köze az egészhez. Csupa jóság, aki kész minden áldozatra az apjáért, - ha az eladja a telket, a házat és a pénzt szétosztja köztük! Csúpan csak a jóakarát beszél majd belőle! Alamuszi kölk! - keményítette meg magát az öreg. - Mintha nekem nem lenne magamhoz való eszem! Gyámkodni akar fölöttem, a taknyos. Hát ebből nem esztek!

A kisebbik fiú cigarettát vett elő és rágyújtott, a mennyezeti gerendák felé fújta a füstöt.

- Köszönjük az ebédet, apa.

- Váljék egészségetekre!

- Apa, most mindhárman ráérünk. Van időnk bőven a beszélgetésre.

- Az van... Idő az van, - dünyögte az öreg és feszülten várta a folytatást, nem szólt többet. De magában úgy érezte, hogy most nevetnie kellene, hogy mennyire átlát a fián. Azt tudta, hová akar kilyukadni, de hogyan? Azt nem tudta. - Na nyögj már ki végre! Ne kerülgesd, mint macska a forró kását! - gondolta elfojtott kuncogással.

- Szóval, szeretnénk, apa, ha elmondaná, hogyan képzeled ezután az életét, - mondta a kisebbik és mélyen leszívta a drága cigarettát füstjét.

- Egy doboz - egy munkaegység! Mennyi munka bére ez? Mennyit kell a parasztnak dolgozni érte? Egy egész család napi kosztja! És ő, a mérnök úr, csak a levegőbe fújja! Neki az olcsóbb cigarettát megártana! - hogy a keze remegését leplez-

ze, alátámasztotta vele az állát, de egy szót sem szólt. Várta a folytatást. Nem kellett sokáig várnia.

- Mert ugye megérti, hogy a Bélák a fővárosból nem járhatnak ide magához hetente. Őt odaköti az állása. Én meg -gépzésmérnök létemre -költve vagyok a gyárhoz. Akkor természetesen más lenne a helyzet, ha apa úgy döntene, hogy eljön hozzánk, vagy Bélákhoz. Elég nagy a lakás, gyerek meg nincs, lesz ott magának is jó meleg kuckója. Itt fagyoskodik, kínlódik csak, mintha senkije nem lenne. Ott meg központi-fűtés, rádió, tévé. Ha ki sem mozdul a lakásból, akkor is jól elszórakozhat.

Most türelmét veszítve beavatkozott a másik fiú, az orvos is. - Minek ez a sok duma? Maga meg mit ragaszkodik úgy ehhez a vacak viskóhoz? Örülhetne, hogy megszabadul tőle. Egyszer még a fejére szakad az egész nyavalya! Értse meg, hogy mi jót akarunk magának! A feleségemmel már beszélünk a dologról, és őszintén megvallva nem nagyon örül, de hát én vagyok az úr a házban, és ha az apámról van szó...

Az öregben már úgy feszült a visszafojtott indulat, hogy majd szétvetette. A palackba zárt gonosz szellem helyett azonban csak megalázottságának, gyermekké degradálásának haragja tört ki belőle:

- Vacak viskó?! Anyátok megnagyobbított szülőháza, a ti szülőházatok ez a vacak viskó. Hát nézzétek csak körül magatokat, taknyosok! Amiből kiiskoláztattalak benneteket, urat csináltam belőletek, abból palotát építhettünk volna! Ha akkor kezdtetek volna pénzt keresni, amikor én, tizennégy éves koromban, akkor most nem ebben a viskóban lakna az apátok, hanem palotában, mint sokan mások. Lehetne benne központi-fűtés, televízió, meg minden istenharagja! És ez a köszönet, mérnök úr? Ez a köszönet, doktor úr? Hogy lemondunk mindenről és taknyos urakat csináltunk belőletek? - az öreg reszketett dühében és törni-zúzni szeretett volna.

- De, apa... -próbálta leszerelni a fiatalabbik fiú szokott takikájával.

- Semmi de! Kushadatok, most én tettem le a garast, ebadta kölkei! ordította az öreg. Szemei kidagadtak és vadul forogtak mély üregükben. Nyakán láthatóan doboltak az erek a barna, borostás bőr alatt, és a két fiú megrettent. Még sohasem látták az apjukat ilyennek. Pedig tudták, hogy valamikor kemény ember volt, mint az acél, minden ütése szikrát vetett. De most igazságos haragjában magasan fölélük nőtt, beléjük fojtotta a szót.

- Nektek büdös volt a parasztmunka, hát megengedtük, hogy ti a városban flancoljatok, mi meg a tejet és a tojást is sajnáltuk magunktól. Sohasem tettünk nektek szemrehányást ezért, hogy csak akkor ettünk rendeset, ha évente kétszer-háromszor hazajöttetek látogatóba, nagy könyörgésire az anyátoknak! - kiáltotta keserűen. - A szemébe röhögtetek buta paraszt anyátoknak, ha templomba ment, hogy értétek imádkozzon, de bezzeg tudtatok ti hízelegni, ha pénz kellett új ruhára, egy új cipőre! Anyátok meglopott -Isten bűnömül és bűnéül ne vegye- a hátam mögött engem és saját magát, hogy nektek minél többet dughasson! Jobb lett volna, ha szíjat hasítok a hátatokból és dolgozni hajtalak benneteket, mint oly sokan mások a faluból. De én urat csináltam belőletek! Nem, én nem vártam tőletek soha köszönetet, soha ajándékot, és az anyátok sem, de ti bezzeg jóelőre bejelentettétek a születés- és a névnapotokat, nehogy megfélemezünk róla. Árgus szemmel lestétek, nehogy valamelyik egy kicsivel is többet

kapjon. Most meg, amikor vánkos kellene a derekam alá, elvinnétek a fejem alól a párnát, a fejem fölül a tetőt, a talpam alól a földet! Hát ebből nem esztek! Soha nem kellett a kegyelemkenyér, ezután sem kell! Mit keresnék én nálatok, ahová csupa előkelő doktor, meg mérnök urak járnak látogatóba, ahol csak szégyenkeznetek kellene buta, paraszt apátok miatt? Hiszen már megmontad, hogy a feleségednek nem tetszene, ha én odamennék. Akkor bezzeg körüludvarolt, amikor új bútor kellett az új központi-fűtés mellé. Nyugtasd meg, nem megyek egyikőtökhöz sem! De a telek meg a viskó árát nem fogjátok elflancolni, mert csak addig tartana a becsületek, amíg a pénz tart! Hogy azután, ha megdöglök, azt mondhasátok, hogy az apátok után még csak egy tetves ködmön sem maradt? Nem, ez nem lesz! - csapott le az asztalra csontos ök-lével. Azután elhallgatott és köhögni kezdett asztmásan, öregesen.

És most újra maga előtt látta a nagyobbik fiát, amint a kezét melengette a sparthéd fölött, és csak úgy a vállán keresztül döfködött oda neki:

- Nem lesz, aki egy pohár vizet adjon magának. Meg aztán a szemfödőnek sincs ám zsebe!

Azután a fiúk haragosan felcseleztek, még az uzsonnát sem fogadták el. Autóba ültek és elhajtottak. Csak a nagyobbik bökte oda neki már a kocsiból:

- Majd a temetésre jövünk.

- Ha jöttök, jöttök. - válaszolta fásultan és megvonta a vállát.

- Meglesz az nélkületek is.

Iszonyatos súllyal zuhant rá embertelen magánya. Szinte hal-lotta, hogyan zúzódnak össze öreg csontjai, mint malomkövek között a gabonaszemek. Tüdejéből kiszorult a levegő, ereiből kipréselődött a vér, mint fekete szőlőszemek mustja.

- Magamra maradtam - ismételtette vértelen szájjal és kibá-mult az ablakon. A frissen hullott hó már lassan eltakarta a modern kocsí keréknyomait. A rosszul lecsontolt akácfán magányos varjú káromgott, azután megemelte a szárnyát és be-leveszett a hóesésbe.

- Ha öregecske a kutyád, megvárod, amíg egyszer nem jön ha-za este, de agyon nem csapod. - morfondírozott az öreg. De hamar besötétedett. Felállt, hogy lámpát gyújtson. A romba-dólt házak kéménye mered ilyen fáradt mereven az ég felé. A lámpa fénye enyhe színt derített a szobára, a halál sárga szí-nével megjelölt arcra, az asztalon hagyott tányérokra, a ha-mutartóra és a papírcsókára. Az öreg átballagott az első szo-bába és tapogatózva elindult az éjjeliszekrény felé. Olyan rit-kán járt itt bent, hogy ki sem nagyon ismerte benne magát. Itt még erősebben érzett a lakás dohos szaga, de ez most va-lami más szaggal vegyült még össze. Nyári szünetekben a fiai szoktak itt aludni, de akkor nyitva voltak az ablakok. Azóta csak nagy ritkán bontották el a magasra vetett ágyakat.

Bal-dok, jobb-tor.

Bal-mér, jobb-nők.

Az öreg reszkető kézzel gyufát gyújtott, lecsipte a gyertya kanócának megfeketedett végét, majd meggyújtotta. Azután odaballagott a másik éjjeliszekrényhez, ott is gyertyát gyú-jtott. Az ágyon ott feküdt a halott asszony.

Az öreg közelebb hajolt a fiatalabbhoz, a négy évvel fiatalabbhoz, és igazított valamit a kendője csücskén. Törékeny, halott virágok illatát érezte meg rajta, és az eltöltött könnye-két. Mindig engedelmes, jó asszony volt, csak egyszer szállt

vele szembe. Azért, hogy maradjanak meg magyaroknak, tör-
ténjék bármi. Most sokáig elbeszélgettek egymással.

- Azt akarták, hogy adjam el a házat, meg a telket. Azt mon-
tam, hogy nem adom el, amíg élek, mert itt születtem is. Ugye
jól tettem?

- Jól, jól tetted.

- Hiszen, mi mindig megértettük egymást.

- Meg, meg, kedves emberem.

- Ezután is.

- Ezután is.

Amikor felállt, akkor vette észre, hogy mennyire fázik, mint-
ha egy jégdarab lett volna a lába helyén. Nagyon fázott. Kint
nőtt, nőtt a tél minden szempillantással.

- Mindjárt jövök, asszony!

- Jó, csak siess, János...

Az öreg megállt az ajtóban és nézte a fehér hullást, a pelyhek
táncát az ablakon kiszűrődő fényben.

- Annyi hó esett, hogy elég lesz egész télre. - állapította meg,
azután a kocsisín felé indult. Háromszor is nekigyürkőzött,
amíg ki tudta nyitni az ajtaját, mert már térdig ért a hó. Gyü-
fát gyújtott, mire a tyúkok rémülten kodálni kezdtek, aztán
megnyugodtak és csak a szemük csillogott a gyenge láng fé-
nyében, mint egy-egy drágakő.

- Nyughassatok, mindjárt békén hagylak benneteket! - szólt
oda nekik megnyugtatóan az öreg, közben megtalálta amit ke-
resett, és visszaindult a házba. A küszöbön gondosan levere-
gette lábáról a havat. A hátsó szobában szőszmötölt még pár
percig, azután eloltotta a lámpát és átment a halott asszony-
hoz.

- Már itt is vagyok.

- Rendben van minden a ház körül?

- Rendben. Rendben. - Azelőtt is csak ilyen rövid mondatok-
ban beszéltek. De megértették egymást kevés szóból is.

A gyertyák és a halott krizantém illatánál erősebb szag kez-
dett terjedni a szobában, amikor az öreg a kezében tartott
kannából a benzint kiöntözte a padlóra az utolsó csöppig. Le-
vetkőzött szépen, nadrágját gondosan összehajtva tette a szék
karfájára, ahogyan mindig mindent alaposan csinált, azután
- már csak úgy alsóban - lángra lobbantotta az egész skatulya
gyufát és a padlóra dobta. Utána szép nyugodtan befeküdt a
halott asszony mellé, az ágyba. Csontos, bütykös kezét az asz-
zonyi imára kulcsolt kezére tette, azután lehunyta a szemét.
A láng gyorsan végigfutott a felöntözött padlón és belekapott
a szűcs, öreg bútorokba is.

- Ugye nem bántottalak meg soha a negyven év alatt? - kér-
dezte és csak jóleső meleget érzett, már nem fázott a lába sem.

- Nem soha nem bántottál meg, én sem téged.

- Nehéz, nagyon nehéz volt a két gyereket felnevelni.

- Azt csak mi tudjuk.

- Imádkozzunk, jó?

- Jó, imádkozzunk.

- Miatyánk Úristen, ki vagy a mennyekben, szenteltesd
meg...

- ...szenteltesd meg... Azután már csak a lángok beszéltek.

Először a környék kakasai ébredtek fel a fényre, és kelteget-
ni kezdték a napot. Pedig még csak este hat óra lehetett. Ami-
kor a falusiak észrevették a tüzet, már nem lehetett segíteni.
Meg sem kísérelték az oltást. A tető beroskadt. A felszökő
szikraesőben mintha két ember lobbant volna ki a lángoló ge-

rendák közül. Egymás kezét fogták és egyenesen fölfelé re-
pültek, egyre magasabbra, ahol már nem érhatték őket utól a
mohón nyújtózó lángok. Néhány öreg így látta, és rájuk
is ismert. Így történt... Az ő hitük szerint... Szállt, szállt egész
éjjel a harang szava a tél vattájába nyomott falu fölött, mint
egy rémülten csapongó ezüst sirály. A hó tűzvörös fényben
ragyogott. A tanító, akinek már nem voltak diákjai és a pap,
akinek egyre fogytak a hívei, egymás mellett állva nézték a
tüzet.

- Tűzáldozat a 20. század második felében, Európa kellős kö-
zepén! - mondta az egyik.

- Pogányok! - mondta a másik, majd hozzátette még:

- És parasztok!...

Az egész falu ott volt az égő ház körül. Először egymás lábát
tapodta az összefutó parasztság, utána elcsendesedtek és
ennyi lélek együttevén nem támasztott egy légyzümögésnyi
zajt. Azután az emberek visszamentek a házakba, a házak visz-
sza a földbe - az emberekkel együtt... Egyetlen hang sem szü-
rődött át a hóhullás sűrű függönyén.

Péter Etelka

Radnóti Miklóshoz

Nem bírtad az erőtetett menetet,
fejedre, szívedre, hátadra lőttek.

.....verseidre nem

.....most kiabálják a néma gyökerek
a messzeringő gyermekkorod világa
és tajtékzó kutyák zengenek
Eclogákat, razglednyicákat
a békétlen világban.

Varázserejük, hangjuk
lelkünkben visszahalljuk.

A szárnyas idő kereke megfordul
és lehuny pillám alatt is látom
a várt könnyüléptű békét,
mely az üszkösödő romok között lapult.
Hiába kérlelted, hiába hívtad,
bűnösök maradtunk.
Fázósak szavaink,
nem borult ránk

virrasztó éji felleg.

Te oly korban éltél,
Mi ily korban élünk.
Ott béke reménye,
Itt béke háborúja,
mi lelkünket nyomorítja.

Nádudvari Nagy János

Magányos daru

A kapások költője

Életének 69. évében, 1991-ben jelentette meg a Művészbarátok Egyesülete *Nádudvari Nagy János* első száz versét tartalmazó kötetét *Éltető fény* címmel. Nem az ismeretlenség homályából lépett az olvasó elé, hiszen mintegy kétszáz versét közölték különböző lapok. /legtöbbit a Hajdú-Bihari Napló/, rangos antológiák, s az évente nagy példányszámban megjelenő Kálvin Kalendárium.

Írásra először Madarász József, nádudvari református lelkész bízta. A népi írók közül Móricz Zsigmond, Szabó Pál, Veres Péter, Sinka István, Püski Sándor és Illyés Gyula ösztönözték tollforgatásra.

Szülei szegényparasztok voltak, így a hat elemi után nem is gondolhatott a tanulásra. Napszámos, gazdasági cseléd, irodaszo, majd szervező könyvtáros volt. A földosztás birtokhoz juttatta -a család számára ez jelentette a kenyeret-, majd a nádudvari tsz-be lépett, ahol több évtizedig kasza- és kapaforgatóként dolgozott.

Mindig szembe úszott az árral. Írásaiban sem az őszinte magyarságára, sem keresztényi hitvallására nem tartott igényt. Több kötetnyi kéziratot dédelgetett, de megjelentetésükben rangos barátok gyámkodása sem segített. Utolsó nagy kudarc /1977-ben/ az volt, hogy az ateizmussal vitába szálló kéziratát az egyház képviselői sem merték egyértelműen vállalni.

Verseiben kifogásolták az egyszerűséget, a közérthetőséget. Petőfi, Erdélyi József, Simon István vonulatához hasonlították, elmarasztalták. Erről egy alkalommal így vallott: az ilyen típusú költészet olyan, mint a kenyér, lehet mellette számtalan másféle sütemény, de azt egyik sem pótolhatja. A lírának alig van olvasótábor, mert szinte az érthetlenség elefántcsonttornyába vonult.

Gergely Mihályszerkesztésében -ugyancsak a Művészbarátok Egyesületének kiadásában- most *Magányos daru* címmel látta napvilágot újabb versei. Hogy milyen sajátosságok emelik a versek döntő többségét költészetté, arra Gergely így válaszol:

"Írójuk hiteles tanúsága, hűsége és értékismerete. Református családjában, a falu társadalmában kapott hite, erkölcsi tisztasága, tisztessége. Manapság megjelenő kötetekben már kivételes annak a mélyvilágnak a felmutatása, a létéről szóló híradás is, amilyeneket Nádudvari Nagy János Borongósán, De szép, Izzó tűzzel, A paraszt műhelye, Kora reggeli szivárvány, Szekfűszedés, Árvíz című verseiben megörökít. Hogy mit jelentett a falu a parasztember életében, boldogulásában a természeti környezet, az időjárás, például az eső, talán már csak a szerzőkhöz hasonló korú költők képesek fölidézni." E kötet megjelentetése is -melyet lakhelyének önkormányzata és gazdasági szervezetei támogattak- tisztelgés a nehéz mezőgazdasági munkában edződött, háború poklát ízlelt, hadifo-

golytáborok szörnyűségeibe kóstolt, hitében ingathatatlan, életének 75. évébe lépett Nádudvari Nagy Jánosnak.

Budapest, 1995. december

Geröly Tibor

Fodor András

Meggyfa

Megveszem a megjelent verses könyveket, mert szeretem a szép verseket, és ha néha telik az időből elolvasok egyet-egyét. Nagy izgalommal vettem a kezembe Fodor András Kossuth-díjas költő *Meggyfa* c. kötetét, valamiféle nagy esztétikai és lírai élmény reményében kezdtem az olvasáshoz, de csalódnom kellett.

A versekben ugyanis alig található néhány költői kép, inkább a naturális köznyelv felé hajló, papírra vetett prózák. A hangzatos idegennyelvű címek alatt, mint *Action gratuite*, vagy *Juventus ventus*, semmitmondó kis geg történetek lapulnak. Nem tudni, hogy ezeket az írásokat a költő miért gondolja verseknek. "Ahogy a bombázások miatt az iskolát/ máról-holnapra abbahagytuk," vagy "Ám hirtelen elénk akadt/ a fekete ruhás/ forgalmista, akár egy fölmentő futár." Ilyen és ehhez hasonló prózai mondatok váltakoznak.

Aztán *A barátság kozmológiája* c. "versében" tovább fokozódik a költőietlen különködés: "valamikor a legsötétebb/ ötvenes években, talán/ egy nyárvégi nap estelén/ ballagtunk hárman-négyen/ a Városmajor fái közt." Talán egy iskolai dolgozatban elmegy, de költeménynek? *A Telehold* c. versben mégis találtam egy jó versszakot: "Lüktet az öblök fekete nyakán/ a türelmes fények/ csillagtüske-lánca/ Forgatja néma égi kerekét/ a mozgó nyugalom." A költő itt ráérezett, hogyan kellene írni. Pedig olyan nagy tudású esztéta körében, mint Fülep Lajos, a "Professzor szokratészi sétáin" bizonyára sokat lehetett tanulni, csak hát Fülep Lajos nem volt költő.

Nem találtam a versekben a Szépirodalmi Könyvkiadó által beharangozott "magas lírai hőfokon" izzó történeteket. Inkább egy nemtelen költészet semmítapogató, unalmas megnyilatkozásait kellett végigszenvednem abban a néhány órában, amíg a könyvet elolvastam. Habár az *Ágota* c. versében meglepően bizzar fordulattal rúkol elő, amikor is a lány szemöldökét "báronypaszománt"-nak nevezi.

Fodor ahhoz a költői áramlathoz tartozik, akik az "...elszánt kívülmaradnak lenni." /Tavaszi délutánok/ elvét vallották, vallják írásaikban. A kívülmaradás termése pedig "Ragyog, ha még nem is kell senkinek." /Meggyfa/ Aztán jellemzően a *Meggyfa* c. versében meg is írja költészetének lényegét: "míg én/ kínban fogant gyümölcsseimmel/ erőlködöm csak évről-évre."

Nem nevezném sajnálatosnak, hogy a fentebb említett áramlat költőit még az egyetemi és a minisztériumi barátok sem tudják a Parnasszusra feltámasztani.

Németh Dezső

Sárközi Árpád

Arannyá kemizálom

Uram ! Szédülök !
 Fejbevégtak
 ezek az ólombotszavak !
 De lángommal összeolvastom,
 arannyá kemizálom -
 s verset öntök belőlük!
 /hogy daloljanak/

Az ember a kőnél is...

Megrázkódnak az utcakövek
 ha rájuk embervér folyik:
 az ember a kőnél is kívültebb!
 /anyag/

Taps előtt

Nézem, nézem a bábjátékot,
 már tapsban törne ki a kedvem,
 de a paraván mögé látok,
 s
 -a taps előtt-
 görcsbe rándul a kezem!

Lévai Wimmer József

Énország Királya

Hoztad Öseid s más Erők szavát...
 Kinyílt szemed s a Napfény elöntött,
 Egyfajta lényeged ekkor döntött:
 MIT fogadsz be majd egy életen át.

Mint holmi anyag, mely vonz-és-taszít:
 Az Énkirály ez, amely RÁD vigyáz,
 Mert már oly sok külső Erő igáz:
 Az érzéken át MÁSra is tanít...

Te is! egy külön világgá épülsz,
 S nem láthatsz át soha egy másikat!
 Énkirályalomból új Vágyat teremtesz,

Születésből Halálba szédülsz,
 de nem okolhatsz soha másokat!
 Csak Folyamatok szolgálja lehetsz...

Garzó Mária

Hajnal-lány

Hajnal-lány kél csendesen.
 Holdsugárra fátyolt libbent.
 Kecsesen táncol,
 könnyedén
 lép át az éjjel külsőbén.
 Hajnal-lány kél csendesen.
 Mosolyogva csókot lehel.
 Gyengéden szélfiút ölel,
 karján lebeg, tovaszáll.
 Márványfehér homlokán,
 aranszállal játszik
 az ébredő napsugár.

Bornemisza Attila

Még most is

Cserhát József emlékére

A sarokról még rámkiabál,
 vörhenyes, büszke tatárkoponyája
 napként izzik a délutáni aranyban.
 Mellémszegődik a zebrán,
 s szemközt az Irodaházból
 utánam kiabál, hogy
 vásároljak citromot is...

Minden képzelet hamisítvány!
 - És hány meg hány ilyen
 gondolatunk van:
 - ő szegénykém kifosztva
 fekszik a sírban.

Szemtanú látta, amint a
 vonatületről lehanyatlott...
 Élni, szeretni, - én szülöm
 újra naponta, felöltöztetem
 májusba, júniusba, versei
 köntösébe.

Szavai sebekként fáznak,
 beszéde égzengésbe átcsap:
 szívárvány lép, szeme virágzik,
 még rámkiabál délutánig...

Dénes Géza

Tanyai történet

A fejkendő asszony fölnezt a község főterén a nagy épületen lévő táblára: Rendőrör! Igen, megérkezett.

Utoljára kéthete járt itt, panaszkodni az urára. Benyitott. A telefonnál az a kövérkés törzsőrmester ült.

Köszönt. A törzsőrmester felismerte:

- Jó napot asszonyom. No, megint baj van? Az arcán még lát-szanak a férje öklének nyomai. Mi az újabb panasz? -széket tolt az asszony elé.

- Most más baj van, törzsőrmester úr! - az asszony leült, meg-igazította a fejkendőjét,

- Más baj?

- Igenis. Az uram fekszik a földön, nem akar fölkelni.

- A földön?

- Igenis! - törtelte a kezét az asszony. - Kint a tanya előtt, az eperfa alatt.

- Akkor rossz helyre jött, asszonyom. Ez a tisztiorvosra tar-tozik.

Az asszony megremegett.

- Nem orvos kell oda már, hanem rendőr.

- Rendőr? Hová beszél?

A törzsőrmester cigarettát vett elő, puhítgatta.

- Valami baja van az urának?

- Az van, baja van.

- Bántotta valaki? Mondja már!

Az asszonyból csöndesen jött ki a szó.

- Megsuhintottam.

- Maga? Mivel?

- Hát... a kapanyéllal. Most már az én uram nem fog engem verni sem örömeiben, sem féltékenységeiben.

- Szóval -gyújtotta meg cigarettáját a törzsőrmester - mivel maga kapanyéllal megsuhintotta, azért fekszik az ura a föl-dön?

- Azért! Örökké, Ámen!

- Matyi! - kiáltott ki az ablakon a törzsőrmester. - Állj gyor-san a kapuhoz! A megszólított oldalkocsis motorkerékpáros rendőr volt. Felbűgött a motor, s ök nemsokára a dűlőúton ro-hantak ki a dorogi Szállásföld tanyára. A tanya előtt egy lány-ka ácsorgott.

- Az unokám - mondta az asszony, kiszállva az oldalkocsiból.

- Gyermelem -intézkedett a törzsőrmester - menj át a szom-szédos tanyára, hívd a gazdát! - Az asszonyhoz fordult. - Ma-ga majd átadja a gazdaságát neki a kulccsal, mert maga ké-rem ide már nem fog visszatérni egy jó darabig. Addig is csi-nálja meg a batyuját, amit magával hozhat!

Az asszony maga elé meredt, aztán odavánszorgott az urá-hoz. Megállt előtte, nézte a földön fekvő mozdulatlan tete-met. Hirtelen megfordult, bement a tanyaba. Összepakolt, az-tán megjelent az ajtóban, kezében egy demizsonnal.

- Bocsánat, hogy így megfeledkeztem az illendőségről, pedig már sokszor voltam zavarkodni az őrsön, ha meg nem sértem, egy kis barackpálinka.

- Nem kérünk. Gyerünk gyorsan.

Az asszony teletöltötte saját poharát, felhörpintette.

- Áldott egy ember volt - intett az ura felé, közben megtapo-gatta sebhelyes arcát. Nagyon szeretett, azért féltett annyira.

- Felkapta a lepedőbe kötött batyuját, s égre emelt fővel be-ült a motor oldalkocsijába.

A pitvarajtóban megcsikordult a kulcs. Mikor a törzsőr-mes-ter átadta a szomszéd tanyásinak ideiglenes megőrzésre, s az ajtót lepecsételte, végignézt a kis szállásföldi dűledező épü-leten. A teteje mintha nyújtózó macska háta lenne, olyan görbe, rajta az égető naptól feketére perzsel nádkévék, fala omladozik, itt-ott repedt, a tyúkok körül lekaparták róla a meszet. Az udvaron por, trágya, szemét. Mintha az a harminc-egynéhány év előtti múlt itt rekedt volna a fejlődő község ha-tárában, Szállásföldön. Mikor fogják már felszámolni a múlt csökevényét, a bűnözés, a civódás tanyáját? Ez az asszony ta-lán nem is annyira bűnös. Mi is felelünk érte. Nem elég, hogy az üléseken felvetjük a tanyasiak kérdését, de a tanyák árva-k a nagy ég alatt.

A motorkerékpár, utasával az oldalkocsiban elporzott, hogy utána kihozza a halotthoz a körzeti orvost.

Az asszony úgy ült az oldalkocsiban, mint egy megmereve-dett, fehérkövű szobor. Mikor égre emelte fejét, a nap meg-csillant maszatos-könnyes arcán. A dűlőút végén, ahol a nyárfák kezdődnek, sarlóval a kezében egy ember állt. Mezt-láb volt, inge kibuggyant a nadrágszíja fölött.

Az asszony, a merev szobor, megremegett, fejét-arcát elfor-dította más irányba. Az ember nézett az elsuhanó, porzó mo-torkerékpár után. Kalapját levette azzal integetett. De az asz-szony nem fordult vissza. Szeméből patakozott a könnye. Csak az őrszobán szólalt meg, mielőtt a jegyzőkönyvre került vol-na a sor.

- Eztet a demizson pálinkát ... adják majd oda Bozsik Meny-hértnek... aki ott a dűlőút végénél állt. És mondják meg neki, hogy most már én sem lakok a tanyán. Én is bementem vég-leg a városba, mint sok tanyasi. De legyenek szívesek törzsőr-mester úr, mondják ezt meg neki.

Baráti Molnár Lóránt

...nem...

nem akarok tudni senkiről

semmiről

nem akarok mert az lenne

halálom

haragvásom

minden kiáltásom

minden suttogásom

nem akarok már szólni sem

nem akarok indulni

elesni

felkelni

megérkezni valahová

visszajönni bárholnan

bárhová

bárkihez

valakihez

/mert csak a Semmi

a kifáradó szív

a haldokló gondolat

és halott dermedt sötét madarak -/

Bitter T. Ákos

Anno 1995

Sír egy nép, megint sír!
Oh, Uram! - miért a büntetés?
Mikor hiheti elme és szív,
hogy igaz békét nem védhet fegyver?!
Most alkonyt fest a lenyugvó napfény,
vöröslő könnyekkel merül a tengerbe,
s talán nyújt majd e népnek szebb ébredést,
az éjszakát űző új nap reggele.

Állj meg egy percre!

Állj meg egy percre rohanó ember!
Az idő ne legyen vetélytárs sohasem.
Állj meg egy percre, meglásd a nap is kisüt,
s madarad is megpihen, mielőtt tova száll.

Kulimár János

Csönd

Azon az estén
a csalogányszavú gitár
még folytatást ígért,
de hirtelen megszakadt
a dal -,
ki tudja miért ?

Most megalázott
vágyak gyűlnek
bús napok köré,
s tört pálmák
hajolnak lágyan
haldokló szerelmem fölé.
Egy égi kéz
parázsló emlékmorzsákat
szítál,
s a Duna minden
májusban egy pillanatra
ettől megáll...
Aztán ugyanúgy
zúgatja
a hársakat a szél,
és mindig lesz, ki
egy csöppnyi gyönyörért
hazug álmokat mesél.

Fenyves Mária Annuciáta

A perc töredéke alatt

Láttad-e a virágszirmok szelíd,
kedves arcát harmatos hajnalon,
azt a leheletfinom, érzékeny
kicsi életdarabot? Mily csodás!
ez az illatfakadó kis élet!
Virágélet! - Virágcsoda! -
Egy kis illat, egy kis szépség,
amit a természet varázsolt oda.

A kékszemű ég alatt a csöndben,
egy kis béke, míg odanézel,
s megpihen szemed
az örök idő perc-töredékében.

Antal György Bálint

Az én hangom

Az én hangom nevetés:
kert, mező, szél, ölelés.
Beszéd, szólás, szókimondás,
marasztaló betű-kondás.
Lélek! Tenger. Tengeri: -
s minden, ami itt emberi !

Göd 1990. október 6.

Ez a kis vers Antal György Bálint 1995-ben -Barcs János szerkesztésében- megjelent SORSOD c. első önálló kötetéből való.

Ebben a versben szinte minden benne van, amely költészet jellemzi. Kitűnően tükrözi a kötetben megjelent versek hangulatát, eszmeiségét.

Antal György Bálint az egyszerűség költője. Igaz értelemben vett verselő, aki saját sorsát, élményeit közvetíti felénk a mindennapi élet szavaival. Becsüljük meg a "betű-kondás"-t, mert ő is nekünk, miértünk énekel.

Németh Dezső

Németh Erzsébet

versei

Ballag az ajtó

Ostorral kezében
ballag az ajtó...
Hold-kerek-álom hintáz
ablakom alatt.
Zúzmarás füvek,
és opál kristályüvegen
parázna pillanat.
Csukd rám tested ajtaját,
és őrizd emlékemet!

Szétgurult napok

1995. szilveszter

A könyörtelenség vihara tombol,
átok jégesője hull,
dermedten szakadsz magadba,
és vársz mozdulatlanul.

Hát leoldom nyakamról az Évet:
szétgurulnak a napok,
-tarka gyöngyszemek-
virágos, fagyos ágai életünknek.

A remény templomában csend van,
lelkünk orgonája piánóban szól -
Csendes temetés...
jajok havas buckáin bukdácsol
fekete talárban a tél.

Ez maradt

Füzérré fűztem hitem,
és ajándékként elviszem...
Előlről már nem kezdek,
se éneke, se életem,
folytatni még valameddig:
ennyi maradt meg énnekem.

Olyan távoli minden.
Csak a fájdalom van közel.
Úsznak a házak, emberek, erdők...
s egy jeges kar magához ölel.

Rakjuk a tüzet

Rakjuk a tüzet, rakjuk...
engedne már a tél, a közöny.
-a lélek is prémbé öltözött-
Rakjuk a tüzet, rakjuk!

Mint ajtók csapódnak az évek,
remeg az Idő fala -
Egyszer összedől az Élet,
kiderül: mit ér az ember, maga...

S mint koporsón a rög:
koppanjon minden verssorom -
s fagyott könny-göröngy
doboljon véres ravatalon.

Az álom

Tekinteted mélytűző lepkéi
szívem virágára szálltak -
a lelkem lombja lilára vált,
lebeg fölötté lágy ragyogás.
Halvány emlékek lámpája ég:
az álom viola-suhanás,
és csokorba kötött csillagok
hervadnak fölöttem.

Hinora Márta

Tavaszi randevú

Találkoztunk a rét fűvén
a sárga kis virág és én.

Néztem bársonyos szirmait
a zöld pázsiton hogy virít.
Leültem mellé csöndesen,
Ő mosolygott rám kedvesen.

Találkoztunk a rét fűvén.
A sárga kis virág és én.
Ezt csak mi tudjuk.
Ő, meg én.

Kovács István József

Bemutakozó

Cspongó szárnyas életem
kísérve árnyékkal és fénnel
versekben élve papírra vetem.
Ilyenkor tisztára vetkezem,
jövőlátással előzőm meg
a múlandó idő vágatását, és
hittel hirdetem a
Szellem szárnyalását...

Tűzpiros virágokkal és pálmaággal
köszöntelek.

Műszaki alapvégzettségű kecskeméti költő vagyok. Versírással szinte gyermekkorom óta foglalkozom.

Komolyabban 1988-ban történt balesetem óta írok verseket magam, és talán mások örömeire is. A balesetemből könnyen gyógyultam, de a versírás szent mérgezése továbbra is megmaradt. Többnyire magam erejéből "magányos farkasként" harcoltam a megjelentetés sikeréért.

Eddig publikáltam több fővárosi és vidéki lapban. Voltam újságíró, a Kapocs és a Literátor társadalmi és irodalmi lapok tudósítója. Eddig megjelent verses kötetem a Porszemek és Kopjafák, a Szikrapattogás c. kötetem pedig nyomdában van.

Eddig nyolc antológiában jelentek meg írásaim.

Szikrapattogás

Valami feszít, itt,...idebent
Érzem a szikrák pattogását.
Tudom!...lelkemnek láza felszökött,
Szívemben érzem a parázsát.

Ez hát a kényszer, most írni kell,
Keblem feszül, lüktet a vérem.
Mi lesz ebből?...azt még nem tudom,
De új vers születik ...remélem.

Ölelkezem a fénnel

Elszopták életem az évek,
mint jégcsapot a hevítő meleg.
Erőmnék cseppjei mind-mind
aláhullanak, gravitációval
ölel a föld, amelyből vétetett.

Új erővel oldva, erjedéssel
táplálók ételsarjadást,
a Föld és a Nap fia vagyok én,
vállamon lombsátor palást.
Újra és újra átélem a szellem lángolását.
Ölelkezem a fénnel,
mint apró fénysugár,
Földanyám ölen oltalmat keresve.

Játék-tűzzel

Olyan vagyok én mint a gyermek,
ki színes lepkéket kergetni,
csokorba szedni vadvirágot
az aknamezőre lépett.

Nem tudom még a vers mily veszély,-
mit rejt a tűz, mily fájón éget...
Hogy szikrákból tűz kél, ...robbanás,
utána jó a csend,... enyészet.

És mégis oly szép a tarka rét,
színesen nyíló versvirágok. -
A nektár illata már megcsapott,
szomjazom én, és ízlelgetni vágyok.

Síromra

Ha megvált az Isten,
Ha örök létet kapok
Fejfámra csak ennyit írjatok!

- Itt élt..., írt és beléhalt,
Értelme volt az életének.
Békében nyugszik e hant alatt.
Túlélte a vers, a zengő ének.

Kovács Sándor Pál

Nyugdíj előtt álló kecskeméti népművelő tanár vagyok. Voltam újságíró és sporttudósító a helyi megyei lapnál több évtizedig. Írtam rádiójátékot a kunszentmiklósi Dörmötörözési népszokásról. Gyűjtöttem anekdotákat, meséket. Verseim többnyire a vidéki, a falusi, a tanyai emberek életképei.

Eddig irodalmi lapokban, A félárnyékban, az Ünnepek és a Százak Antológiájában jelentek meg verseim.

Ólomöntés

Sylvester pápa éjszakáján
-így mesélték nekem a vének-
füstös paraszti katlanokban
tüzek, lobogó tüzek égnek.
A szerelmes lány ólomlevest főz:
sustorog, forr a serpenyője
s hogy vízbe önti, furcsa
alakzat válik ki belőle.
Állítólag a jövőjét látja,
no meg a szeretője képét,
utána boldogan ágyba fekszik,
s megálmodja a menyegzőjét.

Fapados

Bagószagú, füstös fapados kocsi,
Patajtól Miklósig von a gözcsacsi.
Csigalassúsággal, lombán zakatol,
ezüst flitteres dús, téli tájakon.
Benn a kupé telve - különös világ:
mesealakokból szőtt csokor virág.
Sarokban egy életes, természetes kofa
rikácsol - szemölcsös, vén, gonosz banya.
Ni csak! Kosarában motoz...mit akar?
Szutykos demizsonból pálinkát nyakal.
Odább Ali Baba, s vele négy rabló,
ultit dönget, döng dübög a padló.
S ott jön Hófehérke - kis diákleány,
zúzmarából párta leng selymes haján.
Törpe is van. Éppen hét pöttöm gyerek
a tanyavilágból iskolába megy.
Sárkányunk sikkant...s lombán betolat
Szalkra a kis, füstös alföldi vonat.
Vicinálisomtól most búcsút veszek,
-sosem váltok mást, csak fapados jegyet.

Galambsereg

Piros cseréptetők felett,
kereng fehér galambsereg.
Ezüstös, karcsú szárnyaik
a Nagy Kék óceánt szelik,
s a fényben fürdő fellegek
alatt ledéren lengenek,
én szívem-madárkái.
Így szálltam én is egykoron,
dübörgő kamaszkorom tág
horizontján az egekbe,
ismeretlen végtelenbe.
S miként Szindbád, a tengerész,
merész kalandra, tetterre kész
jártam be a világot,
hordtam szívembe lángot.
Öregkorom szőlőhegyén,
aszúsólót böngészek én,
ízlelgetem a szemeket,
elnézegetem az eget.
Tűnőben a galambsereg,
körötte setét fellegek,
galambölő karvalyok:
múló éveim azok.

Rabata József

Kiskunhalason születtem 1973-ban. Jelenleg Kecskeméten dolgozom és élek. Egy éve foglalkozom írással. Nem vagyok tagja semmilyen irodalmi szervezethez. Nem tartom magam sem írónak, sem költőnek, inkább csak az átlagnál érzékenyebb ember vagyok.

Futok

Futok szürke ködös temetőkön át
Futok fegyverek csöve elől
Futok az ölelő karok elől
Futok önmagam elől

Keselyűk

A sivatag porát nyeled
 Forró szelek üvöltik neved
 Keselyűk köröznék az égen
 Kiket hátrahagytál, elfeledtek régen
 Ahogy a napok lassan telnek
 A keselyűk jönnek egyre lejjebb
 Míg erőd tart addig félnek
 Ha elgyengülsz, majd nem kímélnék
 Megváltás lesz az utolsó napod
 Temetéseden ők lesznek a papok
 Belőled újra erőt nyernek
 És szállnak egyre feljebb
 Kutatva újabb áldozat után
 Nap-nap után

Ülők egy padon

Ülők egy padon
 farkasszemet nézve
 hideg falakon lógó
 üres tekintettel
 hallgatom a kristálypohár
 csengését
 a sejtek összeroppanását.

Történelem

Hulló esőcsepp a zivatarban
 Magányos porszem a sivatagban
 Néhány perc összetört idő
 Névtelen sírkövekből temető
 Hősök és statiszták
 Világot építők és lerombolók
 Istenek és bálványok
 Hívők és lázadók
 Mind csak egy csepp a zivatarban
 Magányos porszem a sivatagban.

Szavak

Néha simogatnak
 Máskor ölnek
 Néha cserben hagynak
 Vagy meggyötörnek
 Néha lesújtanak
 Aztán felemelnek
 Néha mindegy mit mondanak
 Valótlant vagy igazat
 Mert ezek csak
 Szavak

Mayer Gábor

*Születtem szőszinek, boldognak, kedvesnek, rám néztek szeret-
 tek. Édes bátyám lábutam előbb járta, orzó töviseket elvitte ka-
 bátja. Édesanyám álma, táltos fia szárnya beakadt, leszakadt
 okos iskolákba. Voltam legerősebb, legszebb, sodortak, reptet-
 tek, hódoltak, ölben körbevittek. Kétarcú szerelem viszi az éle-
 tem. Élni már nem tudom, ölni meg nem merem. Munkában, víg-
 ságban hű társakra leltem, családom családjuk, övék enyém
 egyben. Sok mindent csináltam, annál többhöz kezdtem, ezért,
 hogy igazán nem enyém semmi sem, Két gyönyörű gyermek évei
 röppentek - maholnap új családok gondjai kezdődnek. Negy-
 venöt esztendő gyümölcse kezemben. Eldobom? Úgy érzem:
 most kell útra kelnem. Új érzések, gondok gyöttrik lelkem, fejem:
 keresem, keresem, keresem a helyem.*

Sarkon

A sarkon általmenni szoktunk.
 Meg befordulni szoktunk,
 meg elfordulni vagy megfordulni -
 s néha,
 hideglelős, magányos hajnalon: felfordulni.
 Ám mindezek eszmélésünk tűnő pillanatai csupán.
 De én mindig emlékezni fogok arra a sarokra,
 ahol az örökkévalóságban összefonódva -
 álltunk, csak álltunk kedvesem.

Buszon

Sokan vagyunk.
 Egymás fülébe beelátunk,
 olykor jólesően,
 máskor kényelmetlenül
 feszül egymásnak a hátunk.
 Együtt vagyunk.
 Össze vagyunk zárva
 a rohanó pusztulásba.
 Sokan vagyunk -
 s nincs időnk egymásra.
 Sokan vagyunk.
 Torlódunk egymásba,
 valami soha nem látott
 Végső Elmúlásba.

Nem búcsúzó

Temetni voltaképp víg dolog.
Mert megállunk, van egy pillanat -
összemérni tegnapot és holnapot.

Könnyebb menni, mint annak ki maradt -
A félelmek, küzdelmek végén
most egy lélek közülünk kegyelmet kapott.

Kicsit összéb-bújunk, akiket itthagyt,
hisz nem vesztett senki - senkit el -
csak közelebb hajoltak a csillagok!

A Tinódi Klub Cserhát Művész Köre pályázatot ír ki
Honfoglalás 1996 címmel. Pályázni lehet max. hatvan vers-
sorral vagy két gépelt oldal más irodalmi alkotással. Csak szí-
gorúan a megadott témáról szóló műveket fogadjuk el.
Beküldési határidő 1996. április 30.

Horváth Anna

Az őrző láng

A gyertya szürke füstje vajon merre száll?
Oda ér e ahová a fohász eltalál?
Vagy rálehel a szél, mely kóborolva jár,
ködlepte utakon tévován kószál?

Hová oly sok lépés visz, zörrenő avaron:
Sok kis láng halódik éledő viharon.
Vívja gyenge harcát, hogy legyen fény
az éjben,
fény legyen e kínzott földön és ott lenn
a mélyben.

Kialszik és lobban múlandó életem,
s lent is világol örök éjeken,
hol enyész az úr a valaha lobogó
tűzpiros fényeken.

Zsobrák János

Egy kis rövidke eszmefuttatás a létkérdés
állapotainak mindennapi valóságáról, amelynek
tartalma egyáltalán nem illik bele a képbe.

/EGYÁLTALÁN NEM/

Amőba szájamat
vállamon átadom.
Megbotlott agyammal
homlokom ráncolom.

Rudnai Gábor

Kriszta Könyve

-levéltükörben folytatása:

Fehér István eszperantista, a Debreceni Bulteno levelezője:
"Üzenem Krisztának, hogy boldog és büszke lehet, hogy ihle-
tője, műzsája volt egy könyvnek, és legyen odafigyelőbb és
többetérő Juhász Gyula Annájánál."

Dr. Fejes Erzsébet lektor, Ljubljana Egyetem /Szlové-
nia/: "Remélem, egyszer néhány diákom, volt diákom is kezé-
be veszi a könyvét és talán megérti, hogy minden korosztály-
ban vannak szépségek, örömek, szerelmek. Csak ezt nem tud-
ja úgy kifejezni mindenki, mint Ön! Szívből gratulálok!"

Mészöly Dezső költő, műfordító: "Ismerem a késői vágy gyöt-
relmeit és ritka gyönyörűségeit, így hát nem csak irodalmári,
hanem férfiúi megértéssel követtem izgatott ritmusú sorai-
dat. Az különösen tetszett, hogy a hexametert is szinte "anya-
nyelvedként beszéled". -Külön köszönöm a Lant megküldését
is. Érdekes csoda, hogy a mai körülmények között ilyen fo-
lyóirat létre jött!"

Faludy György költő: "A Kriszta könyve nagyon érdekes és
váratlan teljesítmény - a képek hol aláfestik, hol ellentétben
állnak a szöveggel és lassú, majd ismét olvasásra készítenek az
olvasót, úgy hiszem, nem csak engem. A versek közül legjob-
ban a Tilos nyelvtan ragadott meg. Külön öröm számomra,
hogy a versek nem szokásos, lapos prózában, hanem versben
íródtak - azaz megjegyezhetők, megtanulhatók és kísérik
életútján az embert."

Tarján Tamás kritikus: "Emberemlékezet óta nem láttuk, ta-
lán meg sem ismernénk egymást - nagy örömet szerzett Krisz-
ta-könyved! Tartalmasak és üdítőek a változatos versformák,
amelyek mindegyikét vissza lehet vetkőztetni az elemi testre:
a dalra. Azt nem is mondom, hiszen a hőfokból bárki megér-
zi, hogy az élmény minden soron átüt. Ezzel jár, hogy az ér-
zelmi közlés formailag itt-ott korrigálatlan, ezekért azonban
kárpótolnak a magvas gondolatok és a muzsikáló szó- és hang-
játékok. Ha hatvan esztendővel ezelőtti időket íránk, a fia-
tal Radnóti lenne a legelső értő kritikusod, ő ujjongana iga-
zán a Titokzatos időhatározók vagy a Rejtelmes virágének ol-
vastán. Némely henyeségeket és bőbeszédűségeket azért ő is
szóvá tenne..."

Sellei Zoltán előadóművész: "Utóbbi éveim legelevenebb iro-
dalmi élményei közé tartozik a Kriszta Könyve. Annyira köz-
vetlenül - minden áttét, fondorlatos "költői megformálás" nél-
kül fakadt ki Belőled az egész ciklus, hogy ekkora őszinteség-
nek ellenállhatatlan a hatása mindenkire, aki érző lélekkel el-
olvassa. Köszönöm szépen a kötetet és a lelki gazdagodást!"

Tandori Dezső költő: "Jó könyv. Kritikát én elviszerűen nem
írok már. De... olvasó/d/ vagyok."

Németh Erzsébet
Erna

Rügyfakadás

Mellem holddudvarában
sikong a fény,
mámoros bimbók
nyújtóznak harmatosan
lángoló férfivágy felé.

Figyelem! Fizessen elő a LANTRA! Egy évre postaköltséggel együtt mindössze 300 Ft. Az előfizetési díjat postautalványon a szerkesztőség címére kell elküldeni. Lapunk nem nyereséges kiadvány, ezért a közölt művekért szerzői jogdíjat nem fizetünk. Kéziratokat nem őrizünk meg és nem küldünk vissza!

LANTRA

A TINÓDI KLUB IRODALMI FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Németh Dezső

Szerkesztők: Bornemisza Attila, Ihász-Kovács Éva

Olvasószerkesztő: Németh Erzsébet

Szerkesztőség : 1211 Budapest,

Ady Endre út 5. III/10.

Telefon: 277 7196

Telefon/fax: 277 5309

Kiadja a Tinódi Klub

Felelős kiadó: Németh Dezső

Készült: a BY-WORK KIADÓ ÉS NYOMDA
üzemében

Szerkesztés-tördelés a Tinódi Klub munkája

ISSN 0865-8633

Zsobrák János

Mephisto

/Az élet háború, a halál béke/

Mert... én vagyok az árnyék és a fény;
mely a világra rányomja bélyegét.
A kezdet és a vég.
Az élet mélyén fekvő hördülés...

Én vagyok, ki hömpölygő tűzben izzadok.
Kapukat nyithatok.
S mutatok sötétlő titkokat.
A világ gyötrődő szívének pecsétje én vagyok.
Fekete csillagok sötéten szikrázó halmaza.

Én vagyok: a vágy, a kísértés, a képzelet.
Átok - és végzet is...
Hívó és hitetlenek testében egyaránt fészkelek.
S lelkükbe sötét pecsétet égetek.

Magyari Barna

Rimánkodó ceruzarajzok

(komputeri jelentés)

ri-mán-ko-dó-ce-ru-za-raj-zok
na-pon-ta-kér-dik
mit-ma-nem-tudok
ri-mán-ko-dó-ce-ru-za-raj-zok
na-pon-ta-mé-rik
meny-nyit-hall-ga-tok

Univerzum

az már teljes univerzum
ha kikeféli magát
vállfára akasztott
hétköznapi hangulatom

